

КАФЕДРА НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Історія виконавства на народних інструментах

Освітній ступінь
Спеціальність
Освітня програма

Бакалавр
025 Музичне мистецтво
«Народні інструменти:
«Балалайка», «Гітара»,
«Домра», «Цимбали»

Курс	4	
Семестр	7	

Статус

Цикл загально-
професійної підготовки

ECTS	3	
Годин	90	
Лекції	14	
Семінари	14	
Самостійна робота	62	

Семестровий контроль

Залік

Інформація про викладача

ПІБ	Білоус Владислава Павлівна, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри народних інструментів
Профіль викладача	Orcid.org. 0000-0001-8506-238X
e-mail	vladadanut@ukr.net

Анотація навчальної дисципліни

Курс лекцій “Історія виконавства на народних інструментах” розраховано на комплексне вивчення історії виконавства на народних інструментах України, які увійшли в систему академічного музичного мистецтва. Народно-інструментальне мистецтво – невід’ємна складова частина сучасної музичної україністики, явище, що функціонує в контексті світової музичної культури. Творчі, виконавські, науково-методичні напрацювання у цьому жанрі відбивають глибокий зміст і неповторність національного характеру.

Мета курсу полягає у теоретичному обґрунтуванні та узагальненні процесів становлення і розвитку народного інструментарію.

На різних історичних етапах у музичній культурі відбуваються суттєві зміни, кожна епоха має характерні особливості. Тому, одним із провідних завдань курсу «Історія

виконавства на народних інструментах» є усвідомлення студентами динаміки розвитку народно-інструментальної культури.

Завдання курсу:

- в історичному контексті ознайомитись з еволюцією інструментарію та виконавського стилю;
- проаналізувати результати впливу вдосконалення конструкцій та розширення виражальних можливостей народних інструментів на виконавську техніку;
- виявити значення використання у репертуарі перекладень, транскрипцій та сучасних оригінальних композицій у становленні та розвитку виконавської майстерності на народних інструментах;
- простежити індивідуально-стильові аспекти виконавської майстерності провідних виконавців.

Методика викладання курсу передбачає проведення лекційних та семінарських занять, індивідуальну самостійну роботу студентів.

Матеріалом для ілюстрації основних положень курсу є доробок численних дослідників народно-інструментального виконавства, а також матеріали архівних, як історичних, так і музичних фондів України.

Структура курсу. Виходячи з основних завдань курсу, в його побудові поєднуються лекційна та семінарська форми роботи. Студентам також пропонуються екскурсії. Велика увага приділяється самостійній творчій роботі студентів – підготовці усних виступів з доповідями, повідомленнями, написанню реферату. Наприкінці курсу студенти складають диференційований залік.

Зміст семінарських занять та самостійних творчих завдань може варіюватися. При їх плануванні враховується специфіка групи, інтереси та реальні можливості студентів у проведенні самостійної роботи над певними темами.

Перелік тем

Тема 1: Історичний розвиток народних інструментів в музичній культурі VI-XVIII століть.

Тема 2: Розвиток домрово-балалаєчного мистецтва в XVI-XIXст.

Семінар №1. Тема 3: Кобзарство як вияв духовної культури українського народу.

Семінар №2. Тема 4: Історія виникнення та функціонування бандури в Україні.

Тема 5: Еволюція гармоніки та виникнення концертного виконавства на ній у другій половині XIX – XX століттях.

Тема 6: Особливості еволюції гітари та виникнення письмової традиції виконавства на ній.

Тема 7: Цимбали на Україні: історичний внесок у розвиток та становлення національної культури.

Тема 8: Поява баяна та акордеона, створення конструкції виборних баянів та розвиток концертного баянно-акордеонного виконавства.

Семінар №3. Тема 9: Мистецтво гри на балалайці на початку XX століття.

Тема 10: Розвиток гітарного мистецтва на початку XX століття.

Тема 11: Створення перших оркестрів хроматичних гармонік.

Семінар №4. Тема 12: Виникнення балаласчного оркестру В.В. Андреева.

Тема 13: Формування багато тембрового оркестру народних інструментів.

Тема 14: Особливості становлення репертуару оркестру народних інструментів.

Семінар №5. Тема 15: Самодіяльне мистецтво в 1917-1941 р.р.

Тема 16: Значення конкурсів та олімпіад другої половини 1920-х – початку 30-х років у розвитку виконавства.

Семинар №6. Тема 17: Передумови професійної освіти в Україні на народних інструментах.

Семинар №7. Тема 18: Діячі народно-інструментального мистецтва Росії, України та Білорусії.

Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття, письмові роботи.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Відвідування лекційних занять	25
2.	Участь у семінарських заняттях (вивчення теоретичного матеріалу теми; добір дидактичного матеріалу, обговорення проблемних питань, тощо)	10
3.	Самостійна робота студента (вивчення окремих тем або питань, що винесені на самостійне опрацювання, підготовка до семінарських занять тощо)	10
4.	Участь у обговореннях та доповнення на семінарах	5
5.	Реферат за обраною тематикою	25
6.	Залік	25
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінка „**відмінно**” ставиться студенту, який у повному обсязі опанував теоретичним матеріалом, виявив глибокі системні знання, розуміння історичних процесів; продемонстрував уміння оперувати загальноприйнятими науковими поняттями і термінами, аналізувати історичні події; відповідь студента була безпомилковою.

Оцінка „**добре**” ставиться студенту, який в повному обсязі опанував теоретичний матеріал, його відповідь була розгорнутою, але містила недостатньо вільне оперування професійною термінологією; відповідь студента містила 2-3 незначних помилки.

Оцінка „задовільно” ставиться студенту, який не в повному обсязі опанував теоретичним матеріалом, його відповідь не містила обґрунтувань окремих історичних процесів, відрізнялась недостатньо вільним користуванням професійною термінологією; виявив обмежену зорієнтованість в історичних подіях; відповідь студента містила 3-5 помилок.

Оцінка „незадовільно” ставиться студенту, який виявив пасивність в оволодінні теоретичним матеріалом, недостатнє усвідомлення логіки та особливостей історичних подій; це є свідченням фрагментарності музично-теоретичних знань і відсутності відповідних умінь; відповідь студента була неповною і містила значну кількість помилок.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальні напрямки відродження та розвитку народно-інструментального мистецтва в Україні. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – К.,1995.
2. Баран Т. Світ цимбалів. – Львів: Світ, 1999. – 88с.
3. Бендерский Л. Сторінки історії виконавства на народних інструментах. – С., 1983.
4. Бендерский Л.Г. Київська школа виховання виконавця на народних інструментах. – С., 1992.
5. Бортник Є. Домра у самодіяльному мистецтві Радянської України. – Харків, 1974.
6. Бортник Є. Формування і розвиток домрового мистецтва на Україні в аспекті російсько-українських зв'язків. Автореферат. – К.,1982.
7. Ваврик О. Кобзарські школи в Україні / О. Ваврик. – Тернопіль. – 2006. – 223 с.
8. Гелис М. Методика преподавания игры на домре. – С., 1988.
9. Горенко-Баранівська Л. І. Гетьмансько-старшинське середовище і культурно-музичне життя в Україні другої половини XVII–XVIII ст.: автореф. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03 «Музичне мистецтво» / Горенко-Баранівська Лариса Іванівна. – К., 2001. – 24 с.
10. Гуменюк А. Українські народні музичні інструменти. – К.,1967.
11. Давидов М. Київська академічна школа народно- інструментального мистецтва. – К.,1998.
12. Давидов М. Проблеми розвитку академічного народно- інструментального мистецтва в Україні. – К.,1998.
13. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа). – К.,2005.
14. Іванов П. Оркестр українських народних інструментів. – К.,1981.
15. Комаренко В. Українські народні інструменти. – К.,1960.
16. Корній Л.П., Сюта Б.О. Історія української музичної культури: підручник для студентів вищих навчальних закладів України. – К.: НМАУ імені П.І. Чайковського, 2011. – 736с.
17. Кирдан Б. Народні співці-музиканти на Україні /Борис Кирдан. – К.: МузичнаУкраїна. – 1980. – 180 с.

18. Кушпет В. Старцівство: мандрівні співці-музиканти в Україні (XIX – поч. XX ст.) / В. Кушпет. – К., 2007. – С. 376.
19. Кузьміна Л. Слово про майстра. Федір Коровай. – Харків, 1999.
20. Лошков Ю. Володимир Андрійович Комаренко. - Харків, 2002.
21. Лисенко Н. Методика обучения игре на домре. – К., 1990.
22. Лисенко Н., Михеев Б. Школа игры на чотирьохструнній домрі. – К., 1989.
23. Максимов Е. Оркестры и ансамбли русских народных инструментов. – М., 1983.
24. Максимов Е. Русские музыканты-самородки. – М., 1987.
25. Мартынов И. Николай Будашкин и русский народный оркестр.
26. Михайленко Н. Методика викладання гри на гітарі. – К., 2003.
27. Незовибатько О. Школа гри на цимбалах. – К., 1982.
28. Незовибатько О. Українські цимбали. – К., 1976.
29. Носов Л. Музична самодіяльність радянської України (1917-1967). – К., 1968.
30. Овчарчин В. Видатні цимбалісти та їх історичний внесок у розвиток і становлення цимбалів в Україні / Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Музичне виконавство. Вип. 2. – К., 1999. – С. 18-27.
31. Панасюк І. Кобзарство-бандурництво – ретроспектива традицій // Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції: до 70-річчя кафедри народних інструментів Київської консерваторії (НМАУ) імені П. І. Чайковського: зб. ст./редактор-упор. М. А. Давидов. – К., 2010. – С. 68-76.
32. Пересада А. Справочник домриста. – К., 1993.
33. Пухальський Я. Методика преподавания игры на бандуре. – К., 1979.
34. Пшеничний Д. Аранжировка для народних інструментів. – К., 1980.
35. Ризоль Н. Очерки о работе в ансамбле баянистов. – К., 1986.
36. Семешко А. А. Віктор Власов. – К., 2004.
37. Хай М. Музично-інструментальна культура українців / Михайло Хай. – Київ, Дрогобич, 2007. – 543 с.
38. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу. – Харків., 2002.
39. Черкаський Л. М. Українські народні музичні інструменти: навчальний посібник. - К.: ДАКККіМ, 2005. – 264с.
40. Черемський К. Повернення традиції. – Харків: Центр Леся Курбаса, 1999.
41. Шуст Я. Кобзарі і лірники України на фоні слов'янського епосу. – Львів, 1953.
42. Ястребов Ю. Володимир Бесфамільнов. – В., 1993.
43. Ястребов Ю. Оспіваний балалайку / Народник, 2000., № 2.